

Riktlinjer

Riktlinjer för hantering av kulturmiljöbidraget vid Länsstyrelsen i Jämtlands län

Innehåll

INLEDNING	4
KULTURMILJÖBIDRAG (7:2 ANSLAGET)	5
Processen för hantering av bidraget	5
Kulturhistoriskt motiverade kostnader	6
Huvudinriktningen för kulturmiljöbidraget	6
Hållbara bidragsbeslut	7
Storleken på bidraget	7
Bidrag till byggnadsvård	8
Bidrag till arkeologi	8
Bidrag till forn- och kulturlandskapsvård och kulturresevat	8
Bidrag till tillgänglighet och information	9
Bidrag till kunskapsunderlag	9
Bidrag till antikvarisk medverkan	10
Bidrag till egna arbetsinsatser	10
INKLUDERANDE ÄRENDEHANDLÄGGNING FÖR KULTURMILJÖBIDRAGET	11
Kulturmiljöstrategi 2014–2020 och bidrag	11
Checklista inkluderade ärendehandläggning	13
Jämställdhetsperspektiv	13
Barnperspektivet och barnkonventionen	13
Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsvariation	13
Mänskliga rättigheter	13
Lista med råd vid handläggning av bidragsärenden	14
Utbetalning	15
REFERENSLISTA	16

Inledning

Länsstyrelsen tilldelas medel från Riksantikvarieämbetet (RAÄ) till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer i länet. Hanteringen av anslaget styrs av förordningen 2010:1121 om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. De nationella målen för kulturmiljöarbetet anger inriktningen. Bidragsförordningen sätter ramarna för hur ansökningarna ska hanteras. Länsstyrelsen Jämtlands län/kulturmiljö anser det är nödvändigt med en tydlig riktlinje vid fördelningen av kulturmiljöbidraget.

- Syftet med denna riktlinje är att ge vägledning till handläggarna vid kulturmiljö för att uppnå väl avvägda och motiverade beslut. Fördelningen ska vara transparent och rättssäker.
- Målet med riktlinjen är att nå en mångfald av kulturmiljöer i fördelningen av kulturmiljöanslaget.

Vid fördelningen av anslaget ska ett mer inkluderande förhållningssätt tillämpas. En enkel checklista har upprättats, se bilaga. Den kan användas som ett hjälpmedel vid handläggningen av bidragsansökningar för att nå en bredare historieskrivning. Länsstyrelsens strategi för kulturmiljöarbetet innehåller preciseringar och verksamhetsmål för mångfaldsarbetet som vägs in vid fördelning av anslaget. Utfallet följs upp i verksamhetsplaneringen.

För att utveckla och inspirera kulturmiljöarbetet hänvisas till Riksantikvarieämbetes rapport – Prioritera att variera – kulturmiljövårdsanslaget bidrar till en mångfald av kulturmiljöer.

”En av regeringens övergripande prioriteringar för det offentliga kulturarvsarbetet är att det gemensamma kulturarvet ska vara en angelägenhet för alla. Alla människor ska ha en möjlighet att tolka, använda, relatera till och berikas av det, vilket ställer krav på att förmedlingen av kulturarvet motsvarar en historisk mångfald av uttryck och levnadsöden.”

I rapporten lyfts fyra punkter som möjliggör ett mer medvetet arbete för att nå en mångfald av kulturmiljöer genom fördelningen av Bidrag till kulturmiljövård (KMV-medlen):

- Länsstyrelsen bör precisera vad en mångfald av kulturmiljöer innebär i till exempel ett kulturmiljöprogram eller en kulturmiljöstrategi.
- I den externa informationen om bidraget bör de nationella kulturmiljömålen lyftas fram så att sökande är införstådd med vad som menas med Länsstyrelsens strävar efter att nå en mångfald av kulturmiljöer i fördelningen av anslaget.
- Länsstyrelsen bör också i större utsträckning överväga möjligheten av att på eget initiativ rikta KMV-medlen till vissa typer av kulturmiljöer.
- Fördelningen bör sedan följas upp och utvärderas och vid behov omprioriteras.

Kulturmiljöbidrag (7:2 anslaget)

Det som styr fördelningen av anslaget är förutom bidragsförordning, uppdrag i regeringens regleringsbrev som avser kulturmiljöarbetet. Medlen äskas från Riksantikvarieämbetet och de senaste åren har den tilldelade årsramen för Länsstyrelsen i Jämtlands län legat på cirka 8 500 000 kronor. För beslut och projekt som löper över flera år finns en bemyndiganderam. Det innebär att medel kan reserveras på kommande års ramar för projekt som löper över flera år.

De nya nationella målen för kulturmiljöarbetet gäller sedan den 1 januari 2014. Tidigare var inriktningen att bevara och vårda kulturmiljöerna. Nu tillämpas ett mer inkluderande förhållningssätt där en mångfald av kulturmiljöer tillgängliggörs. Landskapet förvaltas utifrån en helhetssyn och kulturmiljöerna är en resurs i samhällsutvecklingen. Det statliga kulturmiljöarbetet ska enligt de nationella målen främja:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Länsstyrelsen ska enligt Länsstyrelseinstruktionen § 5 i sitt arbete beakta och införliva jämställdhetspolitiken, barnperspektivet, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsvariation, integrera mänskliga rättigheter, nationellt folkhälsomål, förenkla för företag samt samordna arbetet på regional nivå med anpassning till ett förändrat klimat. Statens ska i beslut eller annat slutgiltigt avgörande i ärenden säkerställa barns rättigheter enligt barnkonventionen. Se vidare under rubriken Inkluderande ärendehandläggning för kulturmiljöbidraget.

Processen för hantering av bidraget

När Länsstyrelsen fått tilldelningen av anslaget från RAÄ i februari sker en fördelning mellan byggnadsvård, arkeologi, forn- och kulturlandskapsvård, kulturresevat, tillgänglighet och information samt kunskapsunderlag. Sista ansökningsdatum är 31 oktober för kommande års ansökningar. Alla inkomna ansökningar går igenom och eventuella behov av ytterligare kompletteringar begärs in. Sedan viktas ansökningarna mot varandra. Prioriterar Länsstyrelsens egna projekt blir det mindre pengar till enskilda ansökningar. Länsstyrelsens egna projekt ska ha tydlig koppling till uppdrag i regleringsbrev. Därefter börjar besluten fattas. Exempel på villkor i ett beslut kan vara *förmedling – en öppen aktivitet* – där allmänheten får ta del av insatsen. Alla ärenden som är aktuella för beslut läggs in i en intern Excelfil. Filen uppdateras och följs upp vid kulturmiljömöten.

Målsättningen är att anslaget ska vara fördelat och beslutat till den 31 maj varje år. Utbetalningsbeslut fattas löpande. Om en ansökan inte kan slutföras på grund av särskilda skäl kan Länsstyrelsen behålla medlen på internkontot och betala ut dem när slutredovisningen kommit in. Riksantikvarieämbetet begär in prognoser och slutredovisning enligt tilldelningsbeslutet.

Åtgärd	Fördelning av medel 2020 Tkr	Prognos 2021–2022		
		Minska	Öka	Lika
Vård av bebyggelse 2–5 § §	3 000	X		
Vård av kulturresevat 2–5 § §	1 300			X
Forn- och kulturlandskapsvård 2–5 § §	750			X
Tillgängliggörande 7 §	1 250			X
Kunskapsunderlag 8, 9 § §	1 906		X	
Summa:	8 206			

Tabell prognosfördelning av anslaget åren 2020–2022.

Kommentar: En förväntad ökning av ansökningar de närmaste åren är för kunskapsunderlag till kommunerna, inventeringar och egna riktade satsningar. En minskning för vård av bebyggelse. Bildas flera kulturresevat kan det innebära en ökning för förvaltningen av kulturresevat.

Kulturhistoriskt motiverade kostnader

Bidrag kan lämnas till vård av kulturhistoriskt värdefulla miljöer när insatserna blir fördyrade med anledning av hänsynstagande till det kulturhistoriska värdet. Det kan till exempel handla om inköp av speciella material (näver, torv, spån etcetera) eller hantverksmässigt utförda arbetsmoment som är tidkrävande, eller antikvarisk medverkan.

Det kan också handla om att anpassa skötseln i ett kulturlandskap eller ett fornlämningsområde som kräver särskilda skötselmetoder. Till exempel att avverka träd manuellt och använda häst för att ta ut träden.

Huvudinriktningen för kulturmiljöbidraget

Anslaget ska gå till kulturhistoriskt motiverade kostnader inom följande områden:

- Bebyggelse som är byggnadsminnen, ligger i kulturresevat eller är värdebärande för ett riksintresseområde för kulturmiljövård. Bebyggelse kan utgöras av bebyggelsemiljöer, byggnader och andra anläggningar.

- Skötsel av värdefulla kulturpräglade landskap inom befintliga eller blivande kulturresevat eller landskap som är av riksintresse för kulturmiljövården.
- Vård av fornlämningar. Förordning (2013:557).
- Vård av andra värdefulla kulturmiljöer som har särskild betydelse för förståelsen av historiska sammanhang eller som har särskild lokal eller regional betydelse. Förordning (2013:557).
- Tillgängliggöra värdefulla kulturmiljöer för allmänheten och för att förmedla kunskap om dessa och de historiska företeelser och händelseförlopp som de representerar. Vid bidragsgivningen ska det läggas särskild vikt vid att kulturarvet så långt som möjligt bör göras tillgängligt och användbart för alla.
- Kunskapsunderlag som är nödvändiga för att genomföra insatser som bidrag lämnas för enligt denna förordning.
- Generella eller riktade regionala och kommunala kunskapsunderlag som syftar till att ta till vara kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen.
- Bidrag får lämnas bara om det kan antas att miljöns kulturhistoriska värden kommer att bevaras för framtiden.

Hållbara bidragsbeslut

De anslagsmedel som Länsstyrelsen har att fördela är begränsade. Det innebär att även om en ansökan uppfyller de formella kraven för att kunna få bidrag kan den avslås. Vid prövningen bedöms sökandes egna insatser och möjlighet till att långsiktig förvalta de kulturhistoriska värdena.

Eftersom spån- och bräddtak har betydligt kortare livslängd än plåttak prioriterar vi normalt sett inte bidrag till dessa. Då vi har begränsade medel kan vi på så vis bevara fler byggnader. Undantag är byggnadsminnen med skyddsföreskrifter där om.

Generellt så prioriteras ansökningar där kulturmiljöerna är tillgängliga och öppna för allmänheten. Med öppna kulturmiljöer avses miljöer som tar emot besökare enskilt eller i grupp vid enstaka tillfällen eller mer regelbundet. Det är kulturmiljöer där besökare erbjuds guidning, servering och övernattnig med mera. En kulturmiljö, ett byggnadsminne, som är tillgängligt och öppna för allmänheten så som en privat bostad prioriteras oftast lägre.

Länsstyrelsen är mån om att de företag eller privatpersoner som beviljas bidrag tar hänsyn till hållbarhet inom miljön. Åtgärden för bidragsbesluten ska, så långt det är möjligt följa gällande miljölagstiftning och Länsstyrelsens miljöpolicy samt miljö kvalitetsmålen, utifrån vad som anses rimligt inom den verksamhet som bedrivs.

Storleken på bidraget

Bidrag till byggnadsvård ges endast till specificerade kulturhistoriska merkostnader. Ingen minimi- eller maxgräns för bidragen tillämpas – det bedöms från fall till fall. Större summor ges vanligen till byggnadsminnen eller bebyggelse inom kulturresevat. Större insatser för

tillgänglighet till exempel ramper eller andra anläggningar och information till exempel skyltning, skriffter eller installationer i kulturmiljöer.

För övriga bidrag gäller heller ingen minimi eller maxgräns, men Länsstyrelsen ser gärna att sökande bidrar med en egeninsats eller egen finansiering på minst 10 procent. Samfinansiering med andra aktörer vägs in i bidragsbesluten. Bidragen kan växlas upp då andra myndigheter och organisationer ofta har mer medel att fördela än vad kulturmiljövården har. Andra medel som går att samfinansiera med kulturmiljöbidraget är till exempel projektstöd i landsbygdsprogrammet, Interreg, bygdemedel, fonder, stiftelser med mera. På [kulturmiljöforums samarbetsyta](#) finns en lista med förslag på bidrag som går att samfinansiera med kulturmiljöbidraget. Där finns också en kort beskrivning, ansökningstider med mera för respektive bidrag.

Bidrag till byggnadsvård

Länsstyrelsen kan välja att göra större temasatsningar. Det kan vara satsningar som löper över flera år och tillsammans med andra myndigheter, kommuner, organisationer och föreningar. (Se vidare sida 11–12, exempel på särskilda satsningar under rubrik Inkluderade ärendehandläggning, kulturmiljöstrategin 2014–2020.)

Ett förslag som vi kan överväga inför kommande år är exempelvis inriktade treårsatsningar på vissa kategorier av byggnader eller kulturmiljöer, exempelvis lador, frikyrkor och andra folkrörelsebyggnader, kvarnar, sågar, trösklogar, kraftverk, hembygdsgårdar, institutionsbyggnader, samisk bebyggelse, skolor, tvättstugor, bebyggelse relaterad till kvinnor och barn, byggnader relaterade till flottning, ångbåtsbryggor och så vidare sett utifrån länets behov. Här kan vi samverka med läns museet med urval, inventeringar med mera. Exempelvis Kalmar läns länsstyrelse tillämpar speciella fokusområden under treårsperioder. Åren 2020–2022 prioriterar de åtgärder som gäller äldre lantbruksbyggnader samt historiska parker och trädgårdar.

Bidrag till arkeologi

Bidrag får lämnas till arkeologiska undersökningar vid bostadsbygganden om fornlämningen finns i en äldre stadskärna och berörs av kompletteringsbyggelse. Bidrag får även lämnas till arkeologiska undersökningar vid mindre arbetsföretag. Den enskilda fastighetsägare eller exploatör får dock oftast finansiera de arkeologiska åtgärder som krävs. Bidrag kan beviljas när extra ordinarie kostnader uppstått, till exempel när okända fornlämningar påträffas under ett påbörjat arbetsföretag.

Länsstyrelsen ställer villkor i besluten för hur pengarna får användas, antikvarisk medverkan, dokumentation, besiktning med mera. Bidrag till forskningsprojekt sker i samverkan med andra aktörer inom arkeologiområdet. För bidrag till fornminnesinventeringar se under rubriken kunskapsunderlag.

Bidrag till forn- och kulturlandskapsvård och kulturresevat

Markvård som måste utföras varje år är normalt sett inte bidragsberättigad. Undantaget är fornvården och skötseln av kulturresevat där skötseln följer program, beslut och skötselplaner. Men Länsstyrelsen uppmuntrar lokala initiativ och kan ge bidrag till engångsinsatser till forn- och kulturlandskapsvård.

Samfinansiera med andra stödformer uppmuntras till exempel med miljöersättningar i landsbygdsprogrammet, Life-fonden, LONA- och LOVA-bidrag, Nokås-bidrag eller medel från naturvården. Bidrag kan också ges till forn- och kulturlandskapsvårdsprojekt där kulturmiljöer i länet ingår i större nationella projekten. (För mer information om bidragen se referenslistan och länk till kulturmiljöforums samarbetsyta, sammanställning av bidrag.)

Skötseln i kulturreservaten ska följa beslut och skötselplan. Inför varje nytt år görs en planering för kulturreservatet med prioritering av insatser. Den sker i samråd med den lokala föreningen som är verksam i reservatet.

När det gäller bidrag till trädgårdesgårdar prioriteras kulturmiljöer med biologiskt kulturarv där hagen fyller en funktion. Hagen underlättar vården av kulturlandskapet och styr betesdriften. Det åligger bidragsmottagaren att i framtiden underhålla trädgårdesgården. Samfinansieras med landsbygdsprogrammet ska eftersträvas. Prioriterade kulturmiljöer för bidrag till trädgårdesgårdar är kulturreservat, byggnadsminnen, levande fäbodan och hembygds gårdar.

Bidrag till tillgänglighet och information

Länsstyrelsen arbetar efter en strategi för tillgänglighet i skyddade natur- och kulturområden (diarienummer 512-5186-2018). Den beslutas 2020.

De kulturmiljöer som beviljas bidrag för tillgänglighet ska följa strategin och vara prioriterade i en handlingsplan. Kulturmiljöerna är skyddade enligt lag eller är en plats där det finns ett starkt engagemang från lokala föreningar och organisationer.

Bidrag kan beviljas till skyltar, trycksaker, modeller, information på digitala medier, guidningar, utställningar, stigar, stättor, räcken, virtuella visningar, ramper och så vidare. Beviljas bidrag till skyltar och anläggningar är det viktigt att det framgår av beslutet vem som ansvarar för fortsatt underhåll. Det är nödvändigt att Länsstyrelsen håller en förteckning över de anläggningar som myndigheten ansvarar för. Det ska framgå av informationsmaterialet att Länsstyrelsen bidragit till finansieringen med logotyp och i text.

Bidrag till kunskapsunderlag

Kunskapsunderlag kan beviljas till enskilda kulturmiljöer och till generella eller riktade kommunala och regionala kunskapsunderlag som syftar till att ta tillvara kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen. Till exempel kan bidrag lämnas till åtgärdsprogram och vårdplaner för enskilda kulturmiljöer eller kommunala kulturmiljöprogram och kulturmiljöstrategier. Kulturmiljöbidraget stimulerar och bidrar till att arbeten startar upp i kommunerna.

Bidrag beviljas också till inventering som underlättar ordinarie handläggning och som breddar historieskrivningen. Det kan till exempel vara fornminnesinventeringar i fjäll och skogslandskap, specialinventeringar av bebyggelse eller forn- och kulturmiljöer vid vattendrag, åtgärdsprogram för byggnadsminnen eller projekt om klimat och kulturarv.

Prioriteringen av bidrag till kunskapsunderlag görs i den årliga verksamhetsplaneringen. Vid större inventeringar och kunskapsunderlag görs upphandlingar. Ansökningar om

kunskapsunderlag har hög prioritet, särskilt de som ökar kunskapen om kulturmiljöerna ute i kommunerna.

Bidrag till antikvarisk medverkan

Vid bidrag till åtgärder på byggnadsminne är det vanligt att bidrag även ges till en antikvarisk medverkan som villkorats i tillståndsbeslut. En sådan antikvarisk medverkan innefattar ofta att ge råd och dokumentera arbetena. En klar skiljelinje bör dock finnas mot vad som omfattas av länsstyrelsens egen myndighetsutövning. Tillsyn och besiktning av utförda arbeten inför utbetalning av bidragsmedlen är en myndighetsutövning vilket bidraget inte får innefatta.

Bidrag till egna arbetsinsatser

Sökande och/eller bidragsmottagarens egna arbetsinsatser är bidragsberättigade. Det är vanligt att sökandes arbetsinsats utgör en del av den egna insatsen och att bidraget används till exempelvis materialkostnader. I de fall där sökande har den kompetens som krävs kan bidraget lämnas för den egna arbetsinsatsen istället för att en entreprenör anlitas. Bidrag för den egna arbetsinsatsen bör endast lämnas om bidragsmottagaren har F-skattsedel. Detta med anledning av att det annars kan bli fråga om ett anställningsförhållande, där utbetalaren av bidraget får svara för arbetsgivaransvar inklusive lönekostnad, källskatt och sociala avgifter.

Inkluderande ärendehandläggning för kulturmiljöbidraget

I en inkluderande ärendehandläggning tas hänsyn till allas rätt till kulturarv. Att inkludera handlar inte om att bedöma vad som är den korrekta berättelsen eller beskrivningen och att stänga ute andra möjliga tolkningar. Det handlar om att öka förståelsen för parallella perspektiv och ge möjlighet till fler tolkningar och att fånga upp olika aktörers engagemang för kulturmiljöerna. Handläggaren måste kritiskt granska om vi som representanter för den statliga förvaltningen bidrar till att peka ut ”grupper” som var och en får rätt till kulturarv tillgodosedd i separata satsningar. De handlar också om normer för vad som anses som normalt och vad som är typiskt och om geografiska perspektiv, förhållanden mellan centrum och periferi och mellan lokalt, regionalt, nationellt och globalt. Vid beviljade av bidrag och projekt ska vägas in vilka normer som styr värderingarna, vilka som inkluderas, väljs ut och på vilket sätt kulturmiljön presenteras.

Kulturmiljö vill öka medborgarnas delaktighet i kulturmiljöarbetet. Det innebär inte att allmänheten ska delta i själva ärendehandläggningen. Handläggaren bedömer om fler berörs av beslutet och se om det går att vidga delaktigheten med andra åtgärder än de som är motiverade. Ofta finns stor kunskap i det lokala samhället som kan ge nya infallsvinklar och perspektiv även i väletablerade lagskyddade kulturmiljöer. Det gäller så väl enskilda objekt som hela kulturmiljöer. För att underlätta ett inkluderande förhållningssätt har en checklista tagit fram som kan användas vid granskning av bidragsansökningar.

Kulturmiljöstrategi 2014–2020 och bidrag

Länsstyrelsen i Jämtlands län arbetar enligt en kulturmiljöstrategi 2014 - 2020. Syftet med strategin är att den ska vara utgångspunkten för Länsstyrelsens interna kulturmiljöarbete. I den preciseras nationella och statliga mål, uppdrag och lagstiftning som sedan omsätts till förhållningssätt och beskrivning av verksamhetsområden med regionala mål för Länsstyrelsens kulturmiljöarbete. Strategin vägleder även det framtida kulturmiljöarbetet för 2021 och framåt.

Kärnverksamheten: fornminnen, arkeologi, kyrkliga kulturminnen, byggnadsminnen, kulturresevat, vård av bebyggelse och kulturlandskap samt övriga kulturhistoriskt värdefulla miljöer (riksintressen för kulturmiljö) som styrs av kulturmiljölagen och miljöbalken har högsta prioritet vid fördelningen av 7:2 anslaget. Bidrag till kyrkliga kulturminnen hanteras av Svenska kyrkan.

I strategin lyfts lokal förankring, förmedling, mångfald, tillgänglighet och rådgivning, uppföljning och tillsyn. De är förhållningssätt som styr inriktningen på verksamheten.

Förhållningssätten bryts ner till verksamhetsmål. Kulturmiljöbidraget ska i sin tur bidra till att målen för verksamheten uppfylls.

- Länsstyrelsen deltar som en part i olika projekt med flera andra aktörer.

Vis av erfarenhet har kulturmiljö tagit ställning och driver inte större projekt i egen regi om inte medel sätts av för projektledning och administration. Flera stora projekt har tagit mycket tid att administrera, vilket påverkar övrig ärendehantering och verksamhet. Däremot medverkar Länsstyrelsen gärna i projekt som drivs av andra aktörer, både med medfinansiering och kunskaper. Vid all bidragsgivning ska möjligheterna till medfinansiering beaktas.

Länsstyrelsen driver även projekt i egen regi det vill säga att en eller fler handläggare och ett konsultföretag arbetar tillsammans i ett avgränsat projekt. Under de senaste åren har kulturmiljö arbetat med projekt som till exempel kulturmiljöer i ett förändrat klimat, med översyn av riksintressen för kulturmiljö eller kulturmiljöer vid sjöar och vattendrag. Beslut och redovisning för egeninitierade projekt följer övrig hantering för kulturmiljöbidraget.

- Länsstyrelsen informerar varje år om fördelningen av årets kulturmiljöbidrag.

Länsstyrelsens verksamhet ska präglas av öppenhet om hur de offentliga medlen används. En översiktlig sammanställning av fördelningen av kulturmiljöbidraget ska redovisas på Länsstyrelsens webbsida och Facebooksida. Kulturmiljöforum (Länsstyrelsernas gemensamma nätverk för kulturmiljö) har bestämt att gemensamt presentera satsningar i en samlad skrift "*Nyttan med kulturmiljöbidraget*".

- Länsstyrelsen kulturmiljöarbete ska leda till en bredare historieskrivning där kvinnors och mäns, flickors och pojkars historia kommer fram.
- Inom bidragsgivningen prioriteras ansökningar som skildrar underrepresenterade grupper/företeelser.

För att nå en bredare historieskrivning behövs ytterligare prioriteringar till exempel genom särskilda bidragssatsningar så som *Berättelser från Saepmie 2018 till 2020* eller bidrag till kulturmiljöer och platser som belyser barns och kvinnors historia. Det kan också handla om offentliga byggnaders, konst, design och arkitektur eller verksamheter som speglar välfärdssamhället, som haft som uppgift att ta hand om vård, utbildning och omsorg. I dessa bidragssatsningar avsätts medel till just den här kampanjen. För att undvika att peka ut "grupper" och arbeta inkluderande används checklistan för inkluderande ärendehandläggning, se sida 13.

- Kulturarvet är så långt det är möjligt tillgängligt för alla

Bidrag ges till kulturmiljöer som tillgängliggörs för allmänheten. Prioriterade kulturmiljöer är de som har åtgärdsplaner för ökad tillgänglighet, ingår i fornvårdprogram, ingår i strategi för byggnadsminnen eller är kulturreservat. Projekt Varsamt tillgängligt är avslutat men tolv kulturmiljöer som deltog i projekt har fått en åtgärdsplan för ökad tillgänglighet. Ett arbetssätt som tillämpades i projektet och som kulturmiljö vill fortsätta att arbeta efter är *Design för alla*. Det kan enkelt sammanfattas:

- Det som är nödvändigt för 10 procent underlättar för 40 procent och är bekvämt för 100 procent.

Checklista inkluderade ärendehandläggning

Jämställdhetsperspektiv

- Bidrar beslutet till att kvinnors och mäns oavsett ålder och etnicitet, kunskap om länets kulturarv ökar?
- Kommer beslutet skrivas på ett språk som är lätt att förstå?
- Bidrar beslutet till en bredare historieskrivning?
- Finns ett normkritiskt resonemang i beslutet i förhållande till kön, genus, generation, klass med mera?
- Utgår beslutet från att det finns en majoritet och en minoritet?

Barnperspektivet och barnkonventionen

- Skildrar beslutet barns och ungdomars historia och miljöer?
- Bidrar beslutet till att öka kunskapen om barn och ungdomars kulturmiljöer?
- Utformas informationen om beslutet så att barn och ungdomar kan ta till sig den?
- Bjuds barn och ungdomar in till aktiviteter som hör samman med beslutet?
- Bidrar beslutet till att barn och ungdomar blir delaktiga i kulturmiljöarbetet?

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsvariation

- Bidrar beslutet till att berättelser och historiska värden blir tillgänglig för så många som möjligt?
- Får människor möjlighet att delta och representeras i olika processer inom beslutet på likvärdiga villkor?
- Blir organisationer för personer med funktionsvariation eller motsvarande inbjudan till att lämna synpunkter på beslut som handlar om tillgänglighetsfrågor?
- Bidrar beslutet till ökad tillgänglighet för medborgare med funktionsvariation?
- Bidrar beslutet till att personer med funktionsvariation blir delaktiga i kulturmiljöarbetet?

Mänskliga rättigheter

- Bidrar beslutet till ökad förståelse för allas rätt till kulturarv
- Bidrar beslutet till att nå ut till underrepresenterade grupper?
- Finns det utrymme i beslutet för parallella tolkningar som frångår tex en enhetlig svensk, regional eller viss grupps etniska uttryck?

- Tillgängliggörs information och resultat om beslutet på olika språk till exempel sydsamiska?
- Sprids information och resultat om beslutet till de som är berörda?

Lista med råd vid handläggning av bidragsärenden

En ny handbok med riktlinjer för hanteringen av kulturmiljöanslaget ska tas fram av RAÄ. Den kommer läggas ut på RAÄs webb tillsammans med övrig viktig information om kmv-anslaget. Länk till sidan finns i referenslistan tillsammans med länkar till manual ASK-bidrag, bidragsförordningen och Länsstyrelsen i Jämtlands länsstrategi för kulturmiljöarbetet 2014 - 2020.

- Grundläggande krav för att ett bidrag ska beviljas är att ansökan kommit in i tid och att den innehåller de underlag som krävs för att handläggare ska kunna fatta beslut.
- Handläggaren formulera villkor och ställer krav på redovisningen i besluten.
- Ansökan skickas in digitalt men vi tar även emot analoga ansökningar.
- Handläggaren kan också ställa krav på när en komplettering ska ha inkommit till Länsstyrelsen.
- Ansökningar som inte kompletteras med den information som är nödvändig för att handläggaren ska kunna ta ställning i ärendet, avslås.
- När ansökan beviljats har Länsstyrelsen möjlighet att begära in ett startmeddelande som bekräftar att arbetet kommit igång. Det tillämpas främst inom byggnadsvården.
- Handläggaren kan kontrollera uppgifter i ansökan så som F-skatt och moms skyldighet.
- På Skatteverkets websida söker man på organisationsnummer för uppgift om företaget har F-skatt eller inte och redovisning av moms. Om det är en enskild firma söker man på personnummer. Länkar som man kan använda är:
www.allabolag.se
[Deklarera moms | Skatteverket](#)
- Offerter som bifogats ansökan ska bedömas om de är rimliga och vid större projekt bör flera offerter tagits in av sökande. Kostnaderna på offerten ska vara specificerade.
- Initierar Länsstyrelsen egna kunskapsunderlag upphandlas tjänsten.
- Fördelningen av bidraget ska ske så kostnadseffektivt som möjligt så störta möjliga samhällsnytta uppnås. Samfinansiering eftersträvas.
- Vid frågor från sökande om förslag på hantverkare eller antikvarie hänvisa till webbsidor till exempel:
 - [FIBOR](#) - Branschorganisation för entreprenörer och konsulter verksamma inom byggnadsvårdsområdet.

- [SPBA](#) - Sveriges praktiserande byggnadsantikvarier – är en förening för kunniga konsulter i kulturmiljöfrågor.
- [Byggnadsvårdsföretagen](#) - Nationell branschorganisation för specialister inom byggnadsvård. Organisationen bygger på ett samarbete mellan 8 regionala företagsnätverk och har dessutom ett antal företag som direktmedlemmar i län där det saknas en regional förening. Här finner du 260 företag över hela landet med särskild kompetens inom underhåll och restaurering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.
- [Byggnadsvård Mitt](#) - Nätverk för byggnadsvård i Jämtland, Härjedalen och Västernorrland.
- Lista över godkända arkeologiföretag finns för arkeologiska uppdrag. Intresseanmälan görs av företagen till Länsstyrelsen.

Utbetalning

- Sökande kan begära ut slut- eller delutbetalningar av bidraget. Rekvisitionen skickas in till Länsstyrelsen med verifikat på att alla redovisade underlag är betalade. Godkänns redovisningen skrivs utbetalningsbeslut och Länsstyrelsen betalar ut pengarna till det konto som angivits i ansökan.
- Nordeas personkonton (personnummer) ska ha clearing-nummer 3300. Swedbankkonton har fem clearing-siffror, men vi ska bara ta med de fyra första siffrorna. Ofta är den femte siffran efter ett bindestreck eller ett kommatecken. Länk till kontroll. clearingnummer.info
- Kopia på utbetalningsbesluten skickas alltid till Z-RB-Ekonomi. ekonomi.jamtland@lansstyrelsen.se

Referenslista

- ASK - Användarmanual - Bidrag
- Förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer.
- Kulturmiljöstrategi 2014 - 2020, dnr 430-4651-2014.
- Länsstyrelsens miljöpolicy.
- Riksantikvarieämbetet 2017, Prioritera att variera – kulturmiljöanslaget till en mångfald av kulturmiljöer.
- Riksantikvarieämbetet webbsida med information om kmv-anslaget.
- Kulturmiljöforums samarbetsyta, strategigrupp ekonomi, sammanställning av bidragsformer.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland